

ՕՐԱՌԳԻՐ

40 ԳԲ. 6

40 ԳԲ. 6

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՌԱՅՈՒՄ ԵՎ ԿԱՌԱՅՈՒՄԱՆ ԿԱՌԱՅՈՒՄ

Դ. ՏԱՐԻ 1290 ՔՆՄԱՋԻԼ ԷՎԼԷ 3

ՇԱՐԱԲ 16 ՇՈՒՆԻՍ 1873

Շ. Տ. ՇՈՒՆԻՍ 28

967

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ի. ՉՄԻԱՅԻՆ ԵՎ ՍԻՊ

Այս օրերս դարձեալ ոկաւ էլ յիշած. նայ դէմ՝ շարժումներ տեսնուիլ Ս. Պատրիարքին կողմէն, որու կատարեալ անհամախառն կը գտնուին կրօնական և քաղաքական ժողովոց բոլոր անդամք:

Ս. Պատրիարքը կուզէ եղբւր Սիսի կաթողիկոսութեան թեմերն դատել և Սիսի կաթողիկոսութեան յապկացեալ այդ թեմերու վրայ դրոշմել և առաջնորդաց վաւերացման իրաւունքը, որով կամաց կամաց Սիսի կաթողիկոսութիւնը պիտի կրնայ ուղղակի ինքը դիմել Բ. Դրան այդ առաջնորդաց պէրաթիւ խնդրելու: Իսկ կրօնական և քաղաքական ժողովներն ասոր հակառակը կուրեն եղբւր այդ թեմերն չը զանազանել Տաճկաստանի միւս առաջնորդական թեմերէն՝ զանազան միմիայն Սոյ կաթողիկոսութեան կրօնական հոգևոր թեմերն թարկելով:

Ինչ կուզէ արդեօք Ս. Պատրիարքը իջածնայ կաթողիկոսութեան, որ միշտ զայն հարուածելու քաղաքակաւ նուծեան կը ծագայ:

Ինչ մնաց տեսած է ազգը այդ կաթողիկոսութեան, որ զայն հարուածելու քաղաքականութեան յարի:

Ո՛ր գործերնուս միջամտած և Երջառաջիմական շարժումնիս արգիլած է, որ անհաշտաչօք դիտենք այդ ամբողջ:

Նմանապէս ո՛ր խնդրոյն համար և երբ դիմեցինք առ այն և ձեռնուռայն ելանք. ընդհակառակն՝ երբ վանեցիք դիմեցինք առ այն և անոր հայրական պաշտպանութիւնը խնդրեցինք՝ նա անմիջապէս հայրաքաղաք պատասխանեց անոնց խնդրանացը՝ յարգելով միմիայն մայն առոր նկատմամբ դրուած յատուկ կոնդակաւ մը: Կ. Պօլսոյ Պատրիարքական իշխանութիւնը անկայն այս Պօլսոյ Պատրիարքական իշխանութիւնն էր, որ գոնէ քաղաքապետական պարտաւորութեամբ մը՝ առ վեհ. կաթողիկոսն այդ մասին տող մը բան գրելը զիցաւ և առանց դատաստանի և առանց որ և է ժողովոյ որոշման աքսորեց զՊօլսո վարդապետ. սակայն վեհ. կաթողիկոսն ամենայն վեհութեամբ ընեց և տակաւին լուռ է:

Ուրեմն ի՞նչ են այդ Պատրիարքական շարժումներն իջածնայ պղտիւնները:

Ձբ բաւեց արդեօք մինչև ցարդ եղածները, չը բաւեց ամբողջական բաժանումը և հիմայ ալ ժողովոյ բղբ բաժնենք:

Մեք մէկ ազգ ենք. մէկ կրօնք ունինք և երբեք Հասունեան և Հակասասունեան բաժանմանց պէս իջածնայ կան և Սոսկան չը պիտի բաժնուինք:

Այս է արդեօք ուղածնին և սակայն չը պիտի թողունք որ այդ բաժանումը գոյանայ, ամեն բան պիտի զոհենք անբաժանելիութիւնը պահելու համար: միևնոյն նպատակն ու քաղաքականութիւնը ունի նաև մեր իջածնայ վեհ. կաթողիկոսը. բայց միմ է մի և նոյն քաղաքականութիւնն ունի՝ նաև Սոյ կաթողիկոսն և մեր Ս. Պատրիարքը: Դէպքերը կրնեն ոչ. սակայն ինչո՞ւ արդեօք եթէ փոքր դիւղին մեծ ազայն ըլլալ կուզեն: Սոյ կաթողիկոսութեան չըջանին մէջ Տաճկաստանի Հայոց կաթողիկոսութեան կերպովն մեք ալ իրենց դէմ՝ Աղթամարայ կաթողիկոսութիւնը կը հանենք, որ միշտ ընդունած է իջածնայ դերագահութիւնը. և ասոր համար է՝ որ երբեք Աղթամարայ կաթողիկոսութիւնը ոչ պիտի ջլջուի և ոչ ալ կարին փոխադրուելով վերին Հայաստանի կաթողիկոսութիւնը պիտի ըլլայ, ինչպէս կուզէ ընել կրնեն Ս. Պատրիարքը:

Սոյ կաթողիկոսը Սիսի գաւառին առաջնորդը և Սոյ միաբանութեան վանահայրն է. ան թող իւր կրօնական հովուութիւնը ի ծագաւ երկրի տարածէ ու տարածած ըլլայ, ինչպէս պարզ քահանայ մը պարտաւոր է իւր կրօնական հովուութիւնը ի ծագաւ երկրի տարածել, բայց առաջնորդաց ընտրութիւնը գաւառին ժողովրդեանն է և վաւերացումը Պօլսոյ Պատրիարքանին:

Եթէ Սիսի իւր թեմի առաջնորդաց ընտրութիւնը վաւերացնել կուզէ և պիտի տանք, ուրեմն իջածնայ թեմի առաջնորդաց ընտրութեան վաւերացումն ալ տանք իջածնայ ինչ իրաւամբ մէկուն տալ իրեն իրաւունք, և միւսին զլանալ:

Առաջնորդաց ընտրութիւնն ու վաւերացումը ոչ-կրօնական այլ ազգային

քաղաքական ընտրութիւն տեսած է. ժողովուրդը կընտրէ և ազգային քաղաքական իշխանութիւնը կը վաւերացնէ. իսկ եկեղեցւոյն բաժինը հոս մասնաւորութեանց նկատմամբ անուանական է միայն. եկեղեցւոյն այս կամ այն ընտրելին այս կամ այն թաղին, վանքին և գաւառին վրայ քահանայ փարդապետ և եպիսկոպոս կը ձեռնադրէ:

Եկեղեցին իւր այդ նուիրագործութիւնը կատարելէն վերջը ետ կը քշուի այսօր, հետեւաբար Պիշիկթաշի կամ Արմաշու վանքի և կամ Կարնայ վրայ ձեռնադրեալ քահանայն, վարդապետ և եպիսկոպոսը՝ որ տեղի ժողովրդը դէն որ կոչուի հոն իւր քաջտունը կը ընէ՝ առանց եկեղեցւոյ դէմ մեղանշած ըլլալու:

Այս տեսակէս է և անտրանալի ուրեմն Ս. Պատրիարքը ինչպէս կրնայ Սոյ կաթողիկոսին տալ ազգային քաղաքական այն իշխանութիւնը, որ իրն է և ազգէն իբր տեսնող ընդունած է իշխանութիւն մը՝ որ նոյն ինքն իջածնայ վեհ. կաթողիկոսն ուղած չէ, և չուզէր և չը տրուիր եթէ ուզէ ալ ազգին այս վիճակին մէջ:

Տալ այս իշխանութիւնը Սոյ կաթողիկոսին տալ կը նշանակէ Պօլսոյ Պատրիարքութիւնն անոր՝ առ այժմ յանուն Սոյ վիճակին և յետոյ յանուն Տաճկաստանի ընդհանուր վիճակաց:

Մոռցա՞ւ արդեօք Ս. Պատրիարքը յետ երկար վիճաբանութեանց ազգային ժողովոյ այն որոշումը թէ՝

Ընտրութիւնը գաւառին, վաւերացումը իւրեանին:

Մոռցա՞ւ արդեօք նաև այս որոշման այն հիմը թէ՝

Սոյ ամբողջական թէ կաթողիկոս ըլլայ թէ եպիսկոպոս, թէ վարդապետ և թէ քահանայ՝ Սոյ առաջնորդն է. առանց նա տարիճաններն եկեղեցին կուտայ, իսկ առաջնորդութիւնը ազգը: Հարեմն եթէ Ս. Պատրիարքը մտադիր չէ Պատրիարքաց պատմութեան մէջ՝ և ետեղ մը դրաւել՝ պէտք է եկեղեցին առ Սոյ կաթողիկոսն տուած աստիճանաւ շատանայ և ազգէն առած առաջնորդութեանը վրայ Պօլսոյ Պատրիարքական իշխանութեան յատուկ իրաւաւորութիւնը պատուաստելու ջանքին ետ կենայ, թէպէտեւ եթէ ուզէ

ալ իր իշխանութիւնը տալ անոր՝ ինքը տուած կրկնայ . բայց Սոյ կաթողիկոսը չառած , այսինքն բռնել կուզենք՝ Պատրիարքական իշխանութիւնը եթէ առաջ ուղէ խրոմեան՝ ազգը կուսնէ զայդ և ո՛ր գիտէ ո՛ր եպիսկոպոսին կուտայ բայց ոչ Սոյ կաթողիկոսին . որով Պատրիարքական փոփոխութենէ զատ արդիւնք մը յառաջ չի գալի :

Կը լսենք թէ՛ Սամաթիոյ Ն . Վարդապետն վարժարանի աշակերտուհիներէն ունանք մօտ օրերս տեղւոյն չըռովմէականաց վարժարանը գտցելու եւ , Ապրիլի Սամաթիացիք , որ տակաւին իրենց անտարբերութիւնը կը շարունակեն իրենց թաղին աւերակ վիճակին նկատմամբ :

Ապրիլի Նաե Վանքութիւնն ու Սամաթիոյ չը հրաժարեալ պաշտօնեայն՝ որ մին իւր անուանական պաշտօնէութեամբ և միւսը իւր առաջն ըրած պաշտպանութեամբ գործը մինչև այս պատիճան հասուցին :

Որչափ թշուառ եւ եղբր Սամաթիա , որ քու այսքան ցաւալի վիճակիդ մէջ Վարչութեան կողմէն քննիչ մը տեսնելու և ներքին վիճակդ ի մտոյ տեղեկացնելու բաղդին անգամ չ'արժանացար :

Չարժանացար այո՛ , վասն զի ամբողջ չունիս քու ծոցդ , ապա թէ ոչ մինչև իսկ Ս . Պատրիարքը գիշերներով քեզ կը դիմեր և վիճակդ կը քննէր , բայց հիմայ . — հիմայ ոչ ոք է քեզ պաշտպան այնքան՝ որ մինչև իսկ դու չես քեզ պաշտպան :

Կը լսենք թէ՛ այսօր Սամաթիացիք Ղալաթիոյ խորհրդարանը պիտի երթան քաղ ժողովոյ ներկայանալու . հաւատարմաբար արդեօք :

Ինչ է բանի մը ճշմարիտ ըլլալուն փաստը :

— Անոր հակառակ կողմին ճշմարիտ ըլլալուն վրայ տարակուսել կըսէ Ասիա իւր 91 ըդ թուոյն Օրացոյցի խնդրոյ վրայ դրած յօդուածին մէջ :

— Արդեօք ճշմարիտ է Ասիոյ այս ըսածը :

— Ասիա ճշմարիտ է կըսէ . մեք ճշմարիտ չէ՛ կըսենք . երբեք մ'ալ տարակոյս կը յայտնէ :

— Ուրեմն Ասիոյ այս ըսածը ճշմարտութիւն մ'է եղեր (°) :

ՇԱՊԻՆ ՔԱՐԱՆԻՍԱՐ

Մինչդեռ մեր ազգային ժողովրդեան կրօնական և դատարարական պէտքերը հոգալը վարչութեան պարտաւորութիւն մ'ըլլալովն հանգերձ , շատ տեղ այդ պարտքն անկատար ու ժողովուրդն ու իւր զաւկներն անխնամ թողուելով վրայ են , ասդին Շապին Քարահիսարի պէս գաւառի մը ժողովրդեան մէկ մասին , իւր կրօնական ու մանկուոյն դատարարական պիտոյքն ինքը իւր ձեռքը հոգալու յօժարութիւնն իսկ , ո՛ր գիտէ ինչ պատ-

ճառաւ , վարչութենէն մերժուելու և կամ օր օրի ձգուելու դժբաղդութեանը հանգիպած է :

Սոյն վիճակի ժողովրդեան մէկ մասը՝ որ , ինչպէս յետագայ նամակէն կը հասկցուի , մշակ գործաւորներէ կը բաղկանայ , իւր բնական գիւղին մէջ եկեղեցւոյ աւերակներէն զատ ուրիշ աղօթատեղի մը չունենալով , ստիպուած է կամ մէկ ժամու հեռաւորութեամբ գտնուած եկեղեցին երթալով այն օրը գործէն ետ մնալ , կամ իր գործին երթալու համար հանապազօրեայ կրօնական միութեանը ելնէն զրկուիլ , թողով ի բաց ասոնց զաւակացը , դպրոց մը չը կենալուն պատճառաւ , խեղճ և անխնամ , առանց դպրոցի և առանց ուսման , օրն ի բուն փողոցները կամ դաշտերը դեգերելին :

Յիշեալ ժողովուրդը իւր այս թշուառ և ցաւալի կացութեանը վախճան մը տալու գովելի նպատակաւ միաբանելով հանգանակութիւն մը կը բանան , ստակ կը հաւաքեն , որն որ այս օրուան օրս 100 ոսկւոյ դուսարի մը կը հասնի , և վարչութեան դիմելով կը խնդրեն որ եկեղեցւոյ և դպրոցի մը շինութեան բոլոր պիտոյքն ու ծախքը քովերին պատրաստ ունենալով , իրենց յիշեալ գիւղին մէջ եկեղեցի և դպրոց մը կառուցանելու հրամանագիր մ'ստանալով իրենց շնորհօք :

Ահաւասիկ այս խնդիրն է , որոյ մինչև ցարդ ո՛ր գիտէ ինչ պատճառաւ անլսելի և անգործադրելի մնալը՝ կարծեմք կեդրոնականէն աւելի գաւառական վարչութեան ազգային պարտաւորութեանցը նախանձախնդրութեան մասին նպատաւոր գաղափար մը չ'ընծայելու :

Առայժմ ասկէ աւելի բան մը չ'ուզելով ըսել , կեդրոնական վարչութեան ուշադրութիւնը լրջաբար հետեւեալ նամակին վրայ հրաւիրելը բաւական կը համարեմք :

8 յունիս 1873

Խմբագիր .

Շապին Քարահիսարէն վեց եօթը ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Սիս տունն գիւղ մը կայ , որ ութսուն տունէ կը բաղկանայ , յիսուն հայ և երեսուն տաճիկ ըլլալով , ասոնք ոչ դպրոց ունին զաւկներն բարոյապէս կրթելու , և ոչ եկեղեցի ունին հոգեւոր միութեան թիւն առնելու , միայն Առաքելոց անուամբ վանք մը կայ գիւղէն երեք քառորդ հեռաւորութեամբ , դաշտավայր տեղ մը , որ ձմեռը անկարելի է երթալը . այս վանքը այնպիսի անբարեկարգ վիճակ մ'ունի որ գիւղացիք զգուած են ներս մտնելու . ասկէ քանի մը ամիս առաջ գիւղացիք հաւքուելով , մէկ դըպրոց և մէկ ալ եկեղեցի շինելու համար առ Պատրիարքարան մահաբազրութիւն մը կը պատրաստեն և անցեալ մարտ ամսոյ մէջ Սրբազան Պատրիարքին ներկայացնելով կը խնդրեն հրամանագրի մը շնորհ , խոստանալով առանց ազգին ձանձրութիւն տալու երկուքն ալ կառուցանել : Ս . Պատրիարքը առաջնորդէն գիր կ'ուզէ , գիւղացիք աղէկ գիտ-

նալով առաջնորդին իրենց գիւղին մէջ ոչ դպրոց և ոչ եկեղեցի չուզելը , կիմացընեն Ս . Պատրիարքին որ , առաջնորդի ինչ հարկ կայ , դպրոցի և եկեղեցւոյ շինութեան համար , վերջապէս այս խեղճերուն խնդիրքը միշտ ալ ըլլալով մինչ հիմայ այսպէս երեսի վրայ մնացած է , չեմք գիտեր թէ ինչու համար այսպիսի գործերու մէջ Պատրիարքարանը անտարբեր կը կենայ . . . :

Խմբագիր , դուք մենէ աղէկ գիտնալով Պատրիարքարանի այս ընթացքը , կրնաք Ձեր բարձր խորհրդածութեամբը մեզ լուսաւորել :

Մնամ և այլն .

Ուլիէն Տիւրքիէ

Պ Ա Տ Ա Ս Ի Ա Ն Մ Ը

Այն ամենակարեւոր և ամենաբնական ծննդական գործողութիւնը ինչ ըրած է արդեօք մարդկանց՝ որ խոսակցութենէ կ'արտաքսեն և խոյս կ'տան անկից , արձակ համարձակ , գողութիւն , սպանութիւն , պոռնկութիւն , բռնաբերութիւն , կ'արտատնեն և երբ կարգը կուգայ խօսելու այն գործողութեանց վրայ որ նոր էակի մը կենքը կուտայ , չ'են ժտելու նորա անունը բերան առնելու , օհ ինչ շինովի պարկեշտութիւն , ինչ ամօթալի կեղծաւորութիւն :

ՄՕՆԹԵՆՅՈՒ

Խմբագրապետ

Անցեալ օր Ասիոյ Տիւրք . թերթին միջոցաւ քննադատութիւն մը տեսնուեցաւ հրապարակին վրայ , միւլութիւն մը հարուածող և նորա վտանգներն զգացնող ատենաբանութեան մը դէմ (1) . Բարեկամի մը ստիպմամբը գաղղ , այդ յօդուածագիրը խել մը անհիշեթ և անընդունելի կարծիքներ յայտնած է , որոց դէմ երկու խօսք ընել աւելորդ չ'եմք համարիր , 1 . կ'ըսէ թէ « բոտ բըժը շիւկութեան միայն կրնար ճշմարիտ ըլլալ , այլ սխալ էր բոտ բարոյականին ատենաբանին սա խօսքը թէ , բնութեան մէջ ամօթալի բան չ'կայ , և թէ ամօթ ըլլար նախախնամութիւնը չ'էր ոտնդծեր : — Ասոր կը պատասխանեմք թէ ճշմարտութիւնը մի է և անբաժան ինչպէս կըսէ Ե . Թ . իւրաքանչէր , ճշմարիտ բան մը այս ինչ կարգի մարդկանց համար ճիշդ , այն ինչ կարգի մարդկանց համար սխալ , չ'կրնար լինել , բացարձակ ճշմարտութիւն մը ամեն տեղ և ամենուն համար նոյնն է : Ուստի եթէ ամօթի զգացումը բնական օրէն մը համարեմք , իր ըսածին նայելով պէտք է բժիշկները մարդկանց կարգէն դուրս հանել , կամ զանոնք անամօթ հրատարակել , չ'եմք գիտեր թէ ասոնցմէ որք կ'ընդունի մեր քրննադատը , մենք այնպէս կը կարծեմք թէ ամօթի զգացումը , սովորութիւն , մ'է , զոր պէտք է յարգել մինչև հոն , ուր վտանգ մը չ'կայ մարդկային սեւին կազմութեան համար :

(1) Տ . Ճերահեան էֆէնտիի գիճուութեան վրայ խօսած ատենաբանութեանը :

24. Մեր քննադատը կ'ըսէ թէ մարդիկ իրենց ցարկական մէկ գործը հրապարակ ելած ոտեն կը կարմրին, և թէ ամօթը անվանմ' քօղն է (եղեր) որով պէտք է քօղաւորել մարդկանց ամօթալի գործերը (ծննդական գործողութեան համար բռն կողմէ) և թէ անոնց վրայ ճշտուած ատեն պէտք է եղեր այնչափ մանրանկար պատկերացը ներս, հոս ալ իւր այս խօսքերովը «յանգէտս իւր» պաշտպան կ'կանգնի մոլութեան, կը հարցնեմք իրեն թէ ո՞վ բնաւ որ ծննդական գործողութիւնը ամօթալի է, միթէ Աստուած անդամներ տուաւ մարդուս, նոցա ազնիւ պաշտօններ յատկացուց, և այդ պաշտօնը գործադրելը արդիւնց՝ կը հարցնեմք դարձեալ թէ միթէ ցանկական հեշտութեան «չափազանցութիւնը» մոլութիւն մը չէ՞, արդ եթէ մոլութիւն մ'է, պէտք է քօղաւորել զանի, թէ դիմակը վար առնել՝ մոլութիւն մը քաջալերելու համար, նորա պատճառած աղէտները ծածուկ պահելէ աւելի լաւագոյն միջոց մը կ'այ:

Մոլութիւնը այնպիսի ճիւղ մ'է որ զայն ատելու համար տեսնել հարկ է կ'ըսէ ուշիմ հեղինակ մը, ուստի ես ալ կ'ըսեմ թէ կարելի եղածին չափ «մանրանկար» պէտք է ներկայացնել զանի (հակառակ իւր կարծեաց) իւր կենդանի և բնակ գոյներովը: 34. Կ'ըսէ թէ «Արեւելեան պարկեշտութեան ալ քիչ կը դպչի»: Մեք պարկեշտութիւնը իբր առաքինութիւն մը կը դառնանք, արդ առաքինութիւն մը երբ մոլութիւն մը քօղարկելու կը ծառայէ՝ առաքինութիւն լինելէ կը դադրի, և կը լինի սուտ պարկեշտութիւն և կեղծաւորութիւն, ինչ զարմանալի բան մարդիկ կը կարմրին եղեր երկու խօսք լսելու այն մոլութեան վրայ զոր իրենք կը գործեն մոլութիւն մէջ. ասոր մեր խելքը չը հասնիր, այս առումը մենք կը հրաւիրեմք զինքը որ նախ Ս. Գիւրգը և խոստովանութեան ժամուն բռնած: Մեղայ Ամենասուրբը. թող սրբագրէ, զի նոցա մէջ ալ իւր «պարկեշտ» ականջը վերաւորող կտորներ կան, Կրօնական ժողովն ալ բարոյականի և պարկեշտութեան այս նորելուի ակոյեանին ճակատին պակ մը բարեկամ չափով դանդաղին անշուշտ (1): Վերջապէս մեք այս ամեն բարձրեմէն սա կ'եղբակացը նեմք թէ՛ այդ Պարանը բռն կ'ողմէ, հոգ չէ թող այդ մոլութիւնը ուղածին չափ մեր ազգին ծաղիկները վաղուց խամրեցէ, թող նոցա արմատը թունաւորէ, թող նոցա կենսական հիւթերը սպառէ, թող նոցա իմացականութիւնը խեղդէ, թող զանոնք ամուլ ապուշ գործէ, թող Հայ պատանիք և օրիորդք ձեռք ձեռքի տուած՝ դալկահար դիմօք, ակօսացեալ այտերով, մարած աչուրներով, դողդոջուն քայ-

(1) Ատենաբանութեան ներկայ, և զողարդոյ եկեղեցական մը որ՝ Ազգային երեսփոխան ալ է, բերանացի դօհուութիւն և շնորհակալութիւն յայտնած է ատենաբան էֆէնտին:

լերով՝ դիմեն դէպ 'ի դերեզման... զոր պեղած է և կը պիտի այդ մոլութիւնը մոլութիւն մէջ, Եւ այս ամենուն դէմ պէտք է եղեր անսարքեր կենալ, պէտք է եղեր լուս կենալ մանրանկար կար՝ չգառակերացնել, զի մի գուցէ Արեւելեան պարկեշտութեան քիչ մը դպչի. է՛հ այսպէս ընելը վատութիւն է՝ անգթութիւն է:

12 յունիս 1873 Ս. ՖինճԱՆՃԵԱՆ ԵՖէնտին-Գարու

Խմբագիր. Վաղը 17 յունիս Ղալաթիոյ կիրակնօրեայ վարժարանը պիտի դառնախօսէ Մեծ. Տօքթէօ, Գրիգոր Եֆ. Ճէզահեան. Գիծութեան առողջապահական խրատները և անկից յառաջ եկած ակտերուն դարմանելու միջոցները, ժամ 6 ին. ուստի ձեր պատուական Օրագրոյն միջոցաւ հրատարակելիք կը խնդրեմ. որպէս զի ով ոք որ կը փափաքի լսել, գայ յիշեալ ժամուն 'ի վարժարանս Ղալաթիոյ:

Էֆէնտին՝ պարտք մը ստանձնած ըլլալով կը հարկադրիմ երբեմն յիշեցընել Պանդուխտ և Պօլսեցի երիտասարդաց թէ՛ Ղալաթիոյ կիրակնօրեայ վարժարանը Հայերէն, Գաղղիերէն և Տաճկերէն լեզուներ, թուարանութիւն և ին. ին. դասերը կը տրուին միշտ ամեն կիրակի. և շատեր ատոնցմէ թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս օգուտ քաղեցին, և վիճակին բարւոքացած է այսօր. բայց անոնց համար կըլլայ այս օգուտը՝ որոնք որ ճշդութեամբ շարունակել զիտցան և գիտեն, բայց անոնք որ կիրակի օրեր խաղերու և միսասկար զբօսանաց մատենցին զիրենք, զրկուած են այս օգուտներէն. ահա՛ ցաւելով մեր ազգին անուս երիտասարդաց անստուգ վիճակին վրայ երբեմն այս տողերը գրել հարկ կը համարիմ. Եւրոպոյ մէջ այսպիսի դասախօսութիւններ լսելու համար կանխաւ տոմսակ առնելու և մուտք վճարելու է. իսկ այս մեր հըրաւերը միշտ ձրի եղած է, և դարձեալ մեր երիտասարդները կը անտնալ յաճախել, որուն վրայ շատ կուզեմ խօսիլ, բայց ուրիշ առթիւ:

1873 յունիս 15 Մնամ ելն.

Բ. ՂԱԶԱՐԱՍԵԱՆ

Ա. Զ. Դ. Մայր եկեղեցւոյ, Գումգաբուի դպրի և կէտիկ բաշայի միացեալ թանից երեսփոխանաց տեղ նորոգ ընտրութեան համար որչափ որ յառաջիկայ կիրակէ օր քուէարկութիւն կատարուիլը թաղեցւոց հրաւեր կարդացուցցաւ նէ առ այժմ՝ դադարեալ է և քուէարկութիւնը այս շաբթու չը պիտի ըլլայ:

Մնամ աղօթարար

15 յունիս 1873 Մոսկա Բահանայ Մայր եկեղեցւոյ

Խեղճ Այվազ մեր ամենապարկեշտ Հայ բեռնակիրներուն չափ ալ չարժեր:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԿԱՄՊԵԹԹՈՅԻ ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆԸ (Շարունակութիւն տես թիւ 966)

Պ. Պէօլէ (շարունակելով իւր խօսքը). — Վերջին խօսք մ'ալ: Սյդ շըրշարեբականին մէջ տեղ մը կար զոր շատ ճարտարութեամբ անցաւ Պ. Կամպէթթա, տեղ մը՝ որոյ երկու բառքով քովի ներկայացնելէն յառաջ բերել ուղուած մեկնութիւնը կամ նշանակութիւնը բացէ 'ի բաց կը հերքեմ, և որոյ դէմ կը բողոքեմ յանուն իմ պատուոյս և իմ անկեղծութեանս, ուրոյ դէմ կարծեմ այս ժողովոյն մէջ բնաւ չեմ մեղանշած: (Աջակողմէն և աջակողմեան կեդրոնէն, շատ լաւ, շատ լաւ):

Կը բողոքեմ բոլոր այն մեկնութեանց ու նշանակութեանց դէմ, որք 87 դաւառապետներու ձեռք 5-600 լրագրաց դրամական նպաստ մը ընելու գաղափարը պարունակող իմաստ մ'ունին: Ասի կարելի չէ, ճշմարիտ ալ չէ, և ալ չափալի ըլլայ երբէք: (Չախտակողմէն ու ժգին բացագանչութիւնք. — Աջակողմէն, շատ լաւ, շատ լաւ):

Պ. Վիլսոն. — Շըշարեբականն ըստոյգ է թէ ոչ:

Պ. Հէվրը. — Կարդացէք, անդամ մ'ալ կարդացէք զայդ: (Երգարաւ անգմուկը):

Պ. Պէօլէ. — Սոյն յայտարարութեանս յետոյ, որմէ զատ բացատրութիւն մը չունիմ տալիք, թող ժողովը իւր դատաստանն ընէ: (Շատ լաւ, շատ լաւ, և ծափահարութիւնք աջակողմէն) Աջակողմէն մէկ քանի անդամներ. — Խնդրոց կարգին Պ. Նախագահ, պարզապէս խնդրոց կարգին անցնել կ'առաջարկենք:

Նախագահ. — Երեքեք ինձ նախ խնդրոց կարգին անցնելու պատճառաբանեալ առաջարկութիւնը կարգալ, որ ինձ յանձնուած է, և զոր պարտաւորեմ ներկայացնել ժողովոյն: Ահաւսինկ:

«Ազգային ժողովը, բողոքելով ներքին գործոց պաշտօնէին շըշարեբականին դէմ, կ'անցնի խնդրոց կարգին»:

Սոյն պատճառաբանեալ առաջարկութիւնն ստորագրողներն են. Պ. Լէւոն Կամպէթթա, Էմմանուէլ Ատամ, Լուի Պլան, Շաբլէ-Լաքուր, Թաքսիլ Տըլօր, Թիւրաք և այլք:

Պ. Պարայնեօն. — Խօսք կ'ուզեմ:

Պ. Լէւոն ալ ժիւրօ. — Պարզապէս խնդրոց կարգին անցնել կ'առաջարկեմ:

Պ. Պարայնեօն. — Խօսք կ'ուզեմ:

Պ. Նախագահ. — Խօսքը Պ. Պարայնեօնինն է:

Պ. Պարայնեօն. — Պարոններ, խնդրոց կարգին անցնելու պատճառաբանեալ առաջարկութեանը դէմ, որոյ բնագիրը կարդացուցցաւ հիմայ, պատիւ ունիմ, 'ի դիմաց բողոքութիւ պաշտօնակցացս, պարզապէս խնդրոց կարգին անցնելու առաջարկելու (1):

(1) Պէտք է գիտնալ թէ Պրօկի

Պարզապէս խնդրոյ կարգին անցնելու այս առաջարկութիւնը սա նշանակութիւնն ունի թէ, խորհրդարանը վստահ է պահպանողական քաղաքականութիւնը պաշտպանելու մասին կառավարութեան ընդդէմ ժողովրդի վրայ (Չախակողմէն հեղինական բացառանշու թիւնք) — Աջակողմէն կեդրոնէն, շատ լաւ, շատ լաւ: Եւ թէ, ասակց զատ, արուած իրաւացի և անկեղծ բացառութիւնէն յետոյ, խորհրդարանը անկախած է կառավարութեան իւր ղեկավարին պաշտօնին մէջ ի պարզ գընելիք միջոցներուն պարկեշտութեանը վրայ: (Չախակողմէն բացառանշու թիւնք — Աջակողմէն ուժգին հաւանութիւն և ծախահարութիւնք: — Չախակողմէն շատ մը անդամներ հեղհարար կը ծախահարեն:)

Հարկ կը համարիմ նաև յաւելուլ թէ իմ այս առաջարկութիւնս այնպիսի վիճաբանութիւն մը պիտի գոյէ որուն մէջ զարմանք տեսանք որ պատուութեան սկզբունքներն այնքան սասակութեամբ կը պաշտպանուէին այս բեմին վրայէն նոյն իսկ այն: (Չախակողմէն ընդմիջում:)

Պ. Մարտի. — Դժուր ալ պաշտպանեցէք:

Պ. Պարսյնեօն. նոյն իսկ այն մարդոց կողմէն, կրեմ, որք քանի՛ քանի՛ անգամ բռնաբարեցին զայն: (Չախակողմէն սաստիկ ընդմիջումներ: — Աջակողմէն դարձեալ ծախահարութիւն:)

Տեսանք, կրեմ, որ լրագրաց դաւաճն ու իրաւունքը անանկ մարդոց կողմէն կը պաշտպանուէր: որք չը վախճան այնպիսի միջոցներու դիմել, որոց ոչ միայն լրագրորք, այլ և լրագրապետք իսկ զոհ դնացին իրենց դիկտատորութեան օրով: Լսեցինք որ այդ մարդիկը նմանք չը տեսնուած կերպով ճշմարտութեան իրաւանց նախանձախնդիր կանգնեցան, այն ճշմարտութեան՝ որ նոյնպէս իրենց դիկտատորութեան օրով վը չարաչար կը թնամանուէր: (Աջակողմէն կեցցէներ և ծախահարութիւնք:)

Պ. Վիլսոն. — Պաշտօնէին շրջաբերականին վրայ խօսեցէք:

Պ. Մարտի. — Այո՛, այո՛, շրջաբերականին նկատմամբ խօսեցէ՛ք:

Պ. Պարսյնեօն. և այն աստիճան կը թնամուէր որ ալ ժողովրդեան մէջ կեղծ յոյսեր տարածելու կեանք հասած էր. որք շատ չ'անցած՝ աղեկեղցաւոց ու վիշտերու պիտի փոխարկուէր: Ահաւասիկ այս այլ և այլ զգացումներէն դուրեալ կը պահանջենք և կը քըւտեմք պարզապէս խնդրոյ կարգին անցնելու: (Աջակողմէն ուժգին հաւանութեան նշաններ և ծախահարութիւնք:)

Գ. Բար. — Պարսյնեօնին եղբայրը գեռ նոր թայիթիի հիւպատոս անուանած ըլլալուն պատճառաւ, ինքն ալ շրջաբերականութիւն ու երախտագիտական պարտաւորութիւն մը կատարել կուղէ հոս, ի նպատակ պաշտօնէութեան ջատագով կանգնելով:

Պ. Կոմս Բամբօն. — Խօսք կուղեն: Պ. Նախագահ. — Պ. Բամբօնէն առաջ Պ. Քրիսթօֆը խօսք ուղած է:

Չախակողմէն. — Թող Պ. Բամբօն խօսի:

Պ. Բամբօն. — Պարսնայք, ինչպէս որ հիմայ լսեցիք, Պ. Պարսյնեօն իւր խօսքովը ճախակողմէն բոլոր կուսակցութիւնները ամենքը մէկ խառնելու զեյ: Չախակողմէն ուժգին բողբոքներ:)

Պ. Պարսյնեօն. — Ամենեին, ամենին:

Պ. Մարգիդ ար Տամբիէր. — Ոչ բնաւ, դուք սեպտեմբեր 4ի մարդոց մէն չէք:

Պ. Պարսյնեօն. — Խօսք կուղեն: Պ. Բամբօն, — Թողէ՛ք որ խօսիմ, Պարսնեօն:

Նախագահ. — Պարսնեօն, հաճեցէ՛ք լուռ կենալ, ասոյ թէ ոչ ընդմիջողները ի կարգ հրաւիրելու պիտի ըստիպուիմ:

Պ. Բամբօն. — Պարսնեօն, դուք զիտէք որ ես ամեն անգամ բեմը ելնողներէն չեմ, ուստի ներողութիւն կը խնդրեմ լսել ձեզ թէ, ի՞նչ է այս պարզապէս մէջ իմ ընկերակցացս կարծիքը: (Շատ լաւ, ճախակողմէն, խօսեցէք:)

Լաւ, կրեմ թէ խնդրոյ կարգին անցնելու պատճառաբանել առաջարկութիւնը ստորագրողներուն հետ չիտ թել ուղեցին մեզ ալ:

Աջակողմէն. — Բնաւ, բնաւ:

Պ. Բամբօն. այն առաջարկութիւնը զոր խորհրդարանին ծայրայեղ ճախակողմը միայն ստորագրած է:

Ամենին, մեք անոնց հետ չենք բնաւ, զոր դուք ալ գիտէք: (Աջակողմէն ծախահարութիւնք:)

Իսկ սա ուլ պիտի բսեմ, և ասի ձեզի համար է: Պարսն աջակողմեաններ, թէ մենք հիմայ սա բեմին վրայ կարգացուածին պէս շրջաբերական մը հանդէպ կառավարութեանը հետ ալ չենք կրնար ըլլալ: (Չախակողմէն, շատ լաւ, շատ լաւ:) Երբեք կայսրութեան ամենախաղաղ ատենն իսկ: (Չախակողմէն ուժգին ծախահարութիւնք:)

. . . Այս տեսակ շրջաբերական մը գրելու չէին համարձակած գաւառապետներուն: (Չախակողմէն, շատ լաւ, շատ լաւ:) . . . և վերջին խօսք, զՊ. պաշտօնեայն յարգելովս և ենթադրելովս հանդերձ թէ կարելի է յաւանդ ըլլայ, մենք հիմայ հասկցանք թէ Գաղղիոյ դրամմալ է ելել որ լրագիրները թողալաւորել կուղուի: (Աջակողմէն ուժգին բողբոք ձայներ:)

Մենք ամենին ասանկ կառավարութեան մը համար քուէ չենք տար: (Չախակողմէն ուժգին ծախահարութիւնք:)

Պ. Պէօլէ. — Ես բողբոքեցի արդէն իմ խօսքերուն տրուած այդ մեկնութեանը դէմ:

Պ. Էրնուլ. — Այո՛, մենք ալ կը բողբոքենք, մենք ալ չենք ընդունիր զայդ:

Պ. Բամբօն. — Մոռցայ ըսելու թէ իմ այս բեմը ելնելուս պատճառը մեր

պատուարժան անդամակից Պ. Բրիտտօֆի ներկայացուցած առաջարկութիւնը շատագոյն համար էր:

Շատ մը անդամներ. — Որն է այդ զոր մենք չը գիտենք:

Պ. Պէօլէ. — Թողութիւն կը խնդրեմ Պ. Բամբօնէն: (Չախակողմէն ընդմիջումներ: Բայց ես ի շնորհաբար, որ կեցի թէ իմ խօսքերս չէ՛ հասկըցած: Կուգեմ կրկնել իմ առջի յայտարարութիւնս և ամենաբացարձակ կերպով բողբոքել շրջաբերականին այն խնդրոյ տակ գտնուած պարբերութեանն ընծայուած իմաստին դէմ:

Ես ել մը նստարաններէ. — Քուէ, դոցուի վիճաբանութիւնը:

Պ. Ժէրմէն բեմը կ'ենէ:

Աջակողմէն. — Դոցուի, դոցուի վիճաբանութիւնը:

Չախակողմէն. — Խօսեցէ՛ք, խօսեցէ՛ք: . . . պաշտօնեայէ մը յետոյ միշտ իրաւունք ունի մէկը խօսելու:

Նախագահ. — Վիճաբանութեան դոցուի կը պահանջեն. պէտք է որ խորհրդարանին կամքը հարցնեմ:

Պ. Էտ. Լօքրուա. — Ոչ, ոչ, պաշտօնեայէ մը ետքը միշտ իրաւունք ունի մէկը խօսելու:

Պ. Ժէրմէն. — Դոցուելուն դէմ խօսք կուղեն:

Նախագահ. — Խօսք Պ. Ժէրմէնին է վիճաբանութեան դոցուելուն դէմ:

Չախակողմէն. Պաշտօնէին պատասխանելու համար:

Պ. Ժէրմէն. — Պարսնեօն, կարծեմ խորհրդարանիս ստորութիւններէն մինչև կանոնադրութեան ալ համաձայն է որ մէկը կրնայ պաշտօնէի մը պատասխանել: (Այո՛, այո՛, խօսեցէք:)

Բայց ես չեմ անդեր ասոր վրայ, այլ այս կետը պարզելու աւելի զօրաւոր պատճառ մը ունիմ: Մեր ամենուս ալ շահը և արժանապատուութիւնը կը պահանջէ որ գիտնանք թէ ի՞նչ բան է քուէարկելիքս:

Վիճաբանութեան մէջ քաղաքականութեան խնդիր մը կայ, որուն վրայ չը պիտի խօսիմ. բայց ասկից զատ քիչ մ'առաջ այս բեմին վրայ գրութիւն մը կարգացուեցաւ, զորմէ բնաւ տեղեկութիւն չունէի. ես սա նստարանացը վրայ բազմող պաշտօնէութեան չեմ կրնար կասկածել որ նա այս գործոյն մէջ մասնակցութիւն ունեցած ըլլայ:

Չախակողմէն. — Ո՛վ է ուրեմն զայդ գրողը:

(Շարունակել)

Նա լրագրին հետեւեալը կը գրեն վերսայէն մայիս 13 թուականաւ:

Բանքի խնդիրն ամենէն տեղի դրաւ զեցուցած է այժմ մտքերը: Ամեն մարդ գիտէ թէ այս բռնու վիճաբանութեան բռն ենթակոյ գտնուելու բանը ոչ այնչափ կամայեթ թայի բարեկամին անձն է, որքան Պ. Թիէրի կառավարութեան ժամանակին ըրած աշտուութիւնը, զոր անշուշտ հարուս-

ծել պիտի ուզեն : Խորհրդարանը յիշեալ խնդիրն իւր գիւտնեւորուն մէջ քննելու զբաղած պահուն , շատ հաւանական է թէ Պ . Բանք արդէն Գաղղիայէն դուրս ելած ըլլայ (1) : Բայց հարկաւ Պ . Տիւֆօր պիտի բացատրէ հոն այն ատեն Բաու-Տիւֆայի հարցմանը տուած պատասխանին , և հիմայ այն հաստատեալ իրողութեանը մէջ գլխաւոր հակառակ թիւեր , վասն զի այն ատեն կառավարութիւնը թոյլ չէր տրուած զՊ . Բանք դատաստանի նման կեցելու :

Լատմիրօ զօրապետին դրած նամակին սկզբնաւորութիւնը որ , նախօքերը կը պարունակէ : Արդարութիւնը , որ ամենուն համար ալ հաւատարմէտք է ըլլայ , պարտք կը դնէ վրաս անտղի առնել ձեռք Պ . Բանքի դատնած կացութիւնը . . . և ինչ , յայտնապէս նախորդ կառավարութեան դէմ ամբաստանութիւն մ'է : Եւ սակայն խնդիր մը կը ծագի անկից :

Ինչո՞ւ համար Լատմիրօ զօրապետը որ ֆօմիւնէն անմիջապէս ետքը Բարիզի կառավարիչ եղաւ , ամբողջ երկու տարի սպասեց և զՊ . Բանք դատաստանի եւթարկելու համար ունեցած պարտաւորութիւնը չը կրցաւ զգալ :

Պ . Տիւֆօր հարկաւ պիտի իմացնէ եղած գաղաժը , և տիւ Պարայլ զօրապետն ալ Լատմիրօ զօրապետէն լրած տեղեկութիւնները երևան պիտի հանէ : Նախկին կառավարութեան անդամնց ամենքն ալ արգարեալ պատասխանատու չեն կրնար ըլլալ զՊ . Բանք դատաստանի եւթարկելու մերժմանը մասին , և անոյց ըլլալ կերելի թէ այս խնդիրը այն ատեն բնաւ պաշտօնէից ժողովոյ մէջ յուզուած չէ : Նմանապէս տը Սիսէյ զօրապետն ալ (նախկին պատերազմի պաշտօնեայն) բացատրութիւն պիտի տայ անշուշտ՝ այն ատեն Բաու-Տիւֆայի հարցմանը վիճաբանութեան սիմպոնի ըսած սա խօսքերուն նկատմամբ թէ , իթէ Պ . Բանք յանցաւոր ըլլար , Լատմիրօ զօրապետը , որ պարկեշտ մարդ մ'է , հարկաւ զայն դատաստանի կանչել պիտի առաջարկէր :

Ինչքին յայտնի է թէ Լատմիրօ զօրապետին առաջարկութեամբն սկսուած վիճաբանութեան յառաջ գալիք խընդիրն որքան ծանրակշիռ կերպարանք մը պիտի ստանայ :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԳՍՂՂԻԱ

Բարիզ 26 յունիս

Պ . Մայնը գանձուց պաշտօնէին հրաժարելոյն զրոյցը , որն որ իրիկուան Պօրսային մէջ գնաց անկմանը պատճառ

(1) Պ . Բանք երկու տարի յառաջ ալ անգամ մը փախած էր Գաղղիայէն ծպտեալ եկեղեցականի կերպարանքով ֆօմիւնին յաղթուած սիմպոնի՝ օձիքը վերստայի բանակին ձեռքը շտալու համար :

Ծ . Խ .

եղաւ սուտ ելաւ : Մինակ թէ քիչ մը անձնական տկարութիւն ունեցած է յիշեալ պաշտօնեայն :

Կառավարութեան արտաքին և մասնաւորապէս իտալիոյ նկատմամբ բռնած քաղաքականութիւնը փոխելու դիմաւորութեան մասին ելած զրոյց նորէն կը ստեն :

Կառավարութիւնը Պարսից Շահին ընդունելութեան համար ծախսից գուր մար մը յատկացնել պիտի պահանջէ խորհրդարանէն :

Փաղիոյ Պանքան իւր բաժանորդացը 170ական ֆրանք վեցամեայ շահ մը բաժնեց :

ԱՄՍՐԻՍ—ՀՈՒՆԴՍՏԱՆ

Վիէննա 26 յունիս

Անվտանգութիւնը կը շարունակէ դեռ Պօրսային մէջ :

Կառավարութիւնը գնահատելուն վրայ ալ դարձեալ իւր ուշադրութիւնը հոն ալ տալու պիտի արգիլելու համար սիմպոնի ձեռք առնելու դրամէ :

Գերմանիոյ կայսրէին քաղաքս հասնելով Շէնպրուսի պալատը ժխտաւ :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլին 25 յունիս

Պիղմարք իշխանն այսօր Բէյլիշթակի ժողովոյ նիստերը գոցելով , յանուն կայսեր շնորհակալ եղաւ խորհրդարանէն , իւր որոշմանցը մէջ ցոյց տուած փութաշանութեանն ու նախանձանդութեանը համար :

ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ 26 յունիս

Պ . Լանձա ծանոց խորհրդարանին թէ երէկուան քուէարկութենէն յետոյ պաշտօնեայք իրենց հրաժարականը մատուցին թագաւորին , որ ընդունեց :

Հաւանական է թէ Պ . Մենկէթթի և կամ Պ . Տէրրէթքսի պիտի յանձնուի նոր պաշտօնէութեան մը կազմութիւնը :

Կղերական թերթերուն հրատարակած այն լուրը , թէ Գաղղիա և Աւրստիա լիտուանիները բերը են կրօնական միաբանութեանց բարձմանը վերաբերեալ օրինաց դէմ , բացէ 'ի բաց սուտ կը հանեն :

Օսմանեան դեսպան Սարգիս էֆէն տի երէկ մեծ կոչունք մը տուաւ որոյ ներկայ կը գտնուէին պաշտօնէից և տէրութեանց դեսպաններուն շատը :

Միլան 26 յունիս

Նաքսիոն ժէրօմ իշխանը Բարիզէն դառնալով քաղաքս հասաւ :

ՌՈՒՍԻԱ

Ս . Բէթրսպուրկ 26 յունիս

Թաշքէնտէն քաջուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Խովայի Խանն անձնատուր ըլլալով , երկիրը Ռուսաց ձեռքն անցեր է :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՔԻ

Մամուլ անդիր շարագիր խմբագիր Այվազ՝ վարդուկեան էֆէնտիին գտնեցեր է աղաչեալ թէ՛ քիչ օրէն կարգալ դրել սովորեցնէ իրեն :

— Շատ սիրով կ'ընդունեմ կ'ըօէ վարդուկեան էֆէնտի , հրամայեք դատարանը ներկայ գտնուելու :

— Ինչ , կ'ըօէ Այվազ , բաղմութեան մէջ պիտի դատաւանեմ :

— Այո , կ'ըօէ վարդուկեան էֆէնտի , իմ դրութեամբս պէտք է աշակերտք բաղմութեամբ սովորի :

— Ոչ , կ'ըօէ Այվազ , այդ իմ բանիս բնաւ չի գար , վասն զի իմ կարգալ գրել չը գիտնալս իմացուելուն պէս ալ քանի բարայի արժէք կ'ունենայ իմ խմբագրութիւնս :

— Խմբագիր էք դուք կ'ըօէ վարդուկեան էֆէնտի :

— Այո՛ կը պատասխանէ Այվազ :

— Ուրեմն կ'ըօէ վարդուկեան էֆէնտի , ես չիտակ Ամբրիկայի ճանաբան ձեռք առնեմ նորէն վասն զի հոն ուր կարգալ գրել անգամ չը գիտցողը կրնայ խմբագիր ըլլալ և ստակ շահիլ հոն ո՞վ կուզայ ինչ բան սովորելու և ինչո՞ւ գայ :

Հետեւեալ պաղած տպուր զուարճարիքը կը կարդանք Մամուլ մէջ :

« Կը լսենք թէ Պօլսոյ օրիորդները վերջերս մօտոյ մը հնարեր են , այն է իրենց սիրահարաց պըլիսի թերթէն 5-6 հատ բրցնելով կուրծքերնուն կախուած մէտայլօններուն մէջ դնել , 'ի յիշատակ իրենց սիրոյն :

« Այս մօտան եթէ Պօլսոյ երիտասարդաց մէջ տարածուելու ըլլայ , կարծեմք թէ քիչ ժամանակէն Անգղիացոց պէս պըլիսալը էրիկ մարդիկներ պիտի տեսնենք :

« Չորս հինգ սիրուհի ունեցողներուն աչքը լոյս :

« Եւ մենք մեր կողմէն կը յաւելունք՝

« Այս մօտան դեռ չը տարածուած էր որ Պ . Այվազ Պեր մօրուքն ամիւրեց՝ «ո գիտէ ատոր թերթն ինչ ընելու համար :

Անցեալ օր հայ խմբագրաց ջուր կրող Այվազը մէկը տեսեր է սա անակ խօսքեր ըրեր է որ եթէ իրեն հաւատային Հակահասունեան երեւելիները կախելու կտրելու էր :

— Վայ թշուառական , ըսեր է իրեն զարմանալով , հապա ատոնք քու պաշտած ու պաշտպանած մարդիկներդ էին նէ . . . երկու օր առաջ թերթովդ զանոնք երկինք կը բարձրացնէիր . . .

— Իրաւունք ունիս , կը պաշտպանէի կ'որ , բայց անոնք ալ ինձի հեմ ստակ կուտային հեմ ինձի ծախք ընելու խօսք տուած էին :

— Ըսել է որ քու շահուդ չի նպաստելու համար է որ այժմ Հակահա-

տունեանց նկատմամբ Զագարէական լը-
ռութիւն կը պահէս :

— Հապա՛, հապա՛, ի՞նչու լուռ չը
կենամ անոնց նկատմամբ որ նիւթապէս
ինձ օգուտ մը չունին . . . :

ԲԱՐԵՐԱՐ ԵԱՀԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բարեգի մէջ պանդոկատէր մը հե-
տեւալ զարմանալի միանգամայն և հե-
տաքրքրական եղանակաւ մեծագումար
հարստութեան մը տէր եղած է :

Այս մարդը ուսմունք սովորելու հա-
մար բոլոր Բարեգ եկող ուսանողներն
իւր պանդոկը կ'ընդունէր, անոնց բնա-
կութեան տեղ կուտար, և առանց ըս-
տակ մ'առնելու զանոնք կը կերակրէր,
ուսանողաց՝ իրենց բնականիքէն ստացած
ամսական թոշակին իբրեւ խաճը: Ի-
րենց քովը թողելով, և ի հարկին ալ
երբ ասոնցմէ ոմանք երբեմն առանց
ստակի մնային, մէկ երկու ոսկի ալ փոխ
կուտար ասոնց երթալ կիրակի օրը ըզ-
բօսավայրերը զուարճանալու :

Պանդոկատէրն իւր այսչափ առա-
տաճեալութեանը փոխարէն մէկ պայ-
ման միայն կը պահանջէր իւր վարձու-
որ ուսանողներէն, այն է թէ՛ իւրաքան-
չիւրն իրեն ուսմանը վերաբերեալ դըպ-
րոցն երթալ կանոնաւորապէս և քըն-
նութիւնները տայ, և շատ անգամ ին-
քըն ալ ներկայ կը դնուէր ասոնց
տուած քննութեանը, և երբեմն ալ
թոշակ տալու անկարողներուն թոշակը
ինքը վճարելով, դպրոց կը դնէր զա-
նոնք :

Այս կերպով իւր վարձուոր ուսանող-
ներն, որը բժիշկ, որն իրաւագէտ և ին-
ըլլալուն պէս, ամեն մէկը իւր պարտե-
քը խղճիւ կը վճարէր յիշեալ պանդո-
կատէրին, որն որ ուսանողաց նկատ-
մամբ ցոյց տուած իւր այսքան վստա-
հութեան և խրախուսանաց վարձատ-
րութիւնն ընդունել է, մօտեոս 35 հա-
զար լիբայ հասոյթի տէր եղած՝ գոր-
ծէն քաշուելով :

ԱՆՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ

Երեւելի բժիշկ մը կըսէ թէ անմար-
սողութեան ախտէն ծանր կերպով բռ-
նուած քանի մը անձինք բժշկած էր
այնպիսի կանոնով մը, որ յիշեալ
ախտը բուժելու համար գործածուած
հին կանոնին բոլորովին հակառակ է:
Փոխանակ թեթեւ և անցօր կերակու-
րներ տալու հիւանդին օրը երկու կա-
րեք անգամ, կը պատուիրէ ուժեղ և
աննդարար կերակուրներ տալ օրը վաթ-
սուն անգամ, այսինքն՝ հիւանդը տաս-
նէն մինչև երեսուն րոպէն անգամ մը
շարունակ մէկէն մինչև չորս պատառ
կերակուր պիտի ուտէ, և կրնայ ուտել
միտ ի կասկարէ (քիւլպաստը): Հաց,
կարագ, հաւկիթ, պանիր, բանջարե-
ղէն, և այլն: Տասն օր կամ երկու շա-
բաթ ետքը վերոյիշեալ վաթսուն ան-
գամներն հետզհետէ կը կարճուին, և
հիւանդին կերակուր առնելն օրը երեք
անգամ ուտելու հասարակ սովորու-
թեան կրնայ դառնալ, եթէ վերի կա-

նոնն աղէկ գործադրուի, այսչափ ժա-
մանակին մէջ հիւանդն անմարսողու-
թեան ախտէն կ'ազատի :

(Աւետարներ)

ՌՈՒՍ ՌԻՍԱՆՈՂՈՒՀԻՔ

Ժամանակէ մ'ի վեր բազմաթիւ
Ռուս երիտասարդուհիներ արտօնու-
թիւն ստացած ըլլալով ուսմունքին օ-
տար երկիրներու մէջ շարունակելու,
ասոնց մեծ մասը Յուրիխի Համալսա-
րանը մտած էին: Ռուսիոյ կառավարու-
թիւնը այս անգամ կ'որոշէ որ 1874
յունվար 1էն ետքը յիշեալ վարժա-
րանաց մէջ ուսմունքին շարունակող
Ռուս երիտասարդուհիք Ռուսաստան
վերադառնալուն գործադրութիւնը
կառավարութեան տալիք արտօնութե-
նէն կախում ունեցող (բժշկական կամ
ուսուցչական) ու է պաշտօններու մէջ
բնաւ չպիտի ընդունուին :

Այս որոշման պատճառը սա եղած
է թէ սոյն երիտասարդուհեաց մեծ
մասը, հոն գտնուող գաղթական դա-
ւադիրներուն ազդեցութեանը տակ իյ-
նալով, Գօմիւնիսթներուն յատուկ ա-
ղայից գաղափարներէն հրապուրուած,
կեղծ ամուսնական քողոյ ներքեւ՝ ամեն
բարոյականութիւն և կանացի պարկեշ-
տութիւնը մոռնալու աստիճանին վեր-
ջին ծայրը հասեր են :

Մէսաթէր-Օֆիսիէլ անուն թերթը
կը հաստատէ թէ Ռուս ուսանողուհիք
Յուրիխի Համալսարանին ուսանողացը
1/5 ը կը կազմեն, որոց ընթացքն ու
բարքը Յուրիխի բուհէաց՝ այն աստի-
ճան զայրոյթը գրգռեր են, որ պան-
դոկատէրներն անգամ զգուտնօք կը
հիւրընկալեն եղբր զիրենք: Այս երի-
տասարդուհիներէն ոմանք մինչև իսկ
ծննդաբերական գիտութեան մէկ մաս-
նաւոր ճիւղին ուսմանը նուիրեր են զի-
րենք, զոր ամեն երկրի մէջ օրէնքը
կ'արգելու, կըսէ Մէսաթէր Օֆիսիէլ,
և պարկեշտ անձանց արհամարհանաց
գրողը կը կրէ :

Վերոյգրեալ թերթը սա խօսքերով
կ'աւարտէ իւր յօդուածը :

Մինչև այս աստիճանի հասած բա-
րուց ապականութիւն մը՝ չէր կրնար
կառավարութեան լուրջ ուշադրութե-
նէն վրիպիլ: Պէտք չէ մոռնալ թէ այդ
երիտասարդուհիներն օր մը Ռուսիա վե-
րադառնալով, հոն ամուսին, մայր կամ
վարժուհի պիտի ըլլան, ինչպէս կարե-
լի է չկենալ սա ահարկու խնդրոյն առ-
ջը թէ ինչպիսի սերունդ մը յառաջ
պիտի բերեն այս տեսակ մայրեր :

Կառավարութիւնը չընդհար և պէտք
ալ չէ անտարբեր հանդիսատես մնալ
այդ անբարոյականութեան առաջը՝ որ
Ռուս երիտասարդութեան մէկ մասը
— որչափ ալ փոքր ալ ըլլայ այդ — ա-
պականելու վրայ է :

Ասիա դարձեալ Գաղաքական Ժո-
ղովոյ փողն հնչեցնելով, Եէնի-Գարու
օրինակ կը բերէ Սամաթիոյ :
Սակայն բացարձակապէս կը սխալի,

Սամաթիոյ խնդիրը Եէնիգարուի խնդ-
րոյն այնքան չը նմանիր որ՝ հոն ձրի ան-
ուանարկութեան վճիռ չըկար, հոս կայ
որ Սամաթիոյ համար կազմուած յանձնա-
ժողովոյ անդամներէն Գեր. Պատրիարքա-
կան փոխանորդ Ս. Հայր և Գեր. Մատ-
թէոս վարդապետ բացարձակապէս
յայտարարեցին յատենի խառն ժո-
ղովոյն՝ թէ Սամաթիոյ խռովութեանց
պատճառ Սամաթիոյ թաղ. Խորհուրդն
է և պէտք է զայն լուծեալ հրատարա-
կել : Այս ճշմարտութիւնը խոստովա-
նեցաւ նաև Քաղ. Ժողովոյ Ատենադը-
պիր Մեծ. փափագեան Էֆէնտի, բայց
ըսաւ՝ երկու հոյակապ դպրոց կանգնող
Խորհուրդ մը արժան չէ որ լուծուի :

Ասիա՛ եթէ չես հաւատար ըսած-
ներուս, գնայ անձամբ հարցուր. այն
ատեն պիտի համոզուիս անշուշտ :

Արդ ինչո՞ւ համար թաղ մը ամբողջ
աւերակ դառնայ այն Խորհուրդին երե-
սէն՝ որ թէպէտ լուծման կարօտ է,
բայց երկու հոյակապ շէնք շինած ու-
նի եղեր :

Այո՛, պահ մը պէտք էր այդ շէն-
քերն ի հաշիւ առնուլ, բայց ալ հի-
մայ այդ հաշիւը գոցուած է, ասոր
ժամանակն անցած է :

Վարչութեան ներքի չէ երբէք
թաղ մը քանդել բարոյապէս, երկու
դպրաց շինուած ըլլալուն համար նիւ-
թապէս :

Աղգային մասն արդէն տպուած ըլ-
լալուն՝ ներկայ յօդուածոյս հոս դուռե-
լուն նկատմամբ ներողութիւն կը խնդ-
րեմք :

ՆԵՐՔԻՆ

Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան
ատրեղարձին օրը կայսերական պալատը
տեղի ունեցած դեսպանաց չնորհաւո-
րութեանն տութիւր, Աւստրիոյ դես-
պան Լիւտօլֆ կոմսը կը հարցնէ Սուլ-
թանին թէ Վիէնայի Աուուետտհան-
դէսը չը պիտի՞ երթայ: Վեհ. Սուլթա-
նը կը պատասխանէ թէ կարի ղեաղեալ
ըլլալուն պատճառաւ, չը յուսար թէ
պիտի կարենայ երթալ: Դեսպանը կը
պնդէ երթալուն վրայ, ըսելով թէ Ար-
ուեստտհանդէսը տակաւին երկար պի-
տի տևէ, և թէ կը յուսայ որ Ն. Վե-
հափառութիւնը ժամանակ կ'ունենայ
անշուշտ այցելութիւն մ'ընելու: Տես-
նենք, կը պատասխանէ Սուլթանը յա-
ւելլով թէ, իմացեր է թէ Վիէնայի
Աուուետտհանդէսը Բարիզինը շատ դե-
րադանցած է եղեր, եթէ գերազանցած
է, կ'ըսէ կոմսը, այդ փառքը Տաճկաս-
տանի կը պարտինք իւր խրկած այնչափ
գեղեցիկ նիւթոցը համար :

— Չորեքշաբթի գիշեր երկու գի-
նով, լուսավառութիւնը տեսնել եր-
թալու համար, Արնավուտքէօյէն նաւակ
մը մտած ատենին, ինքզինքնին չը կա-
րենալով բռնել ծովը կ'իյնան ու կը
խղրուին: Ասկէ ուրիշ դէպք մը պա-
տահած չէ նոյն գիշերը այնչափ անթիւ

անհամար նաև ունի և շողենաւոց բազմութեանը մէջ :

— Արեւմտեւոր ծովագետքը մարդու մը դիակ բերելու ձգտելու և շողենաւոց բազմութեանը մէջ :

— Թօքսանէի ձիապաններուն դէմ խառնուրդ Թօքսան անուն, երեքշաբթի առաւօտ նաւակ մը նստելով՝ Վոսիորի գիւղերէն մէկը կ'երթայ ու նորէն Թօքսանէ գաւառաւոր իրեն ու նաւաւարին մէջ տեղը վճարուելիք վարձքին վրայօք կ'ուսնէ մը կը ծագի. կ'ուսնէ սաստկանալով Թօքսան ձեռքի պատուով նաւաւարին գլխուն կ'իջեցնէ, կարծելով թէ ասով խօսքն իրն եղած պիտի ըլլայ, սակայն նաւաւարը ոստիկանութեան բողոքելով Թօքսան կը ձերբակալուի :

— Քիոս (Սագր) կղզիէն հետեւեալ սոսկալի դէպքը կը գրեն քիւրիէ տ'Օրիան լրագրին :

Հրէութենէն Բունադաւանութեան դարձած վասիլի անուն մէկը և իւր կինը, որք ատենէ մ'ի վեր յիշեալ կղզին կը բնակին, տասը տարեկան անդամիկ տղայ մը ունէին : Ասի կիրակի օր մը ո' գիտէ ինչ պատճառաւ չափազանց կերպիւ ոգելից ըմպելիք խմելով կը գինովնայ : Հայրը այս վիճակին մէջ գտնելով իւր որդին, բարկութեամբ կ'առնէ զանի տուն կը բերէ և պատժել կ'սկսի, ուր հայրն ու մայրն իրենց որդւոյն դահիճը կ'ըլլան :

Ասոնք նախ կ'սկսին անխնայ ձաղկել, առանց ակնիջ կ'ախելու տղին ողբաձայն ազաղակներուն, որմէ ընդհակառակն աւելի կատաղելով ծնողքը, ոտքն ու ձեռքը կը կապեն և ձեռքի ու հարուածոց տակ կ'սպաննեն : Խեղճ տղան հետեւեալ օրը հողը կը գնեն, և հայրն ալ ձերբակալելով կը բանտարկեն :

— Երէկ գիշեր ժամը 6ին միջոցները Զիւմպիլիւ խան սենեակէ մը հրդեհ պատահելով յիշեալ սենեակը ամբողջապէս այրեցաւ :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

Լիւրբուլ 25 յունիս	
Բամպակ Միտլ. Օրլէան . . .	9 1/8-
ԼաՏօլէրա . . .	6 1/8
Այսօրեայ վաճառք հակ . . .	10000
Ընթացք հրապարակին անշարժ	
Լոնտրա 25 յունիս	
Ափիոն	22
Մօհէր	31 33
Հոլանտայի շաքար	31 1/2
Մետաքս	25 1/2
Շէհրի	6 1/2
Դրամագեղ	0/0 6
Նիու-Եօրք 25 յունիս	
Բէթրօլ կաղ	18 1/2

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղաւթիա 15/27 յունիս

Դրամական հրապարակին վրայ այս շաբթու յիշատակութեան արժանի դէպք մը գրելիք չըկայ, քաղաքային տօներու և հանդէսներու պատճառաւ անշաշն ելեէջներու մէջտեղը տարուբերեալ շաբթումէ մը զատ, միջոցաւ Լոնտրայի և Բարիզի հրապարակներէն հետզհետէ հասած լուրերը զգալի վերադիր մը կը ծանուցանէին :

Մեր հրապարակին այս անշաբթութիւնը ուրիշ պատճառներ ալ ունի, որոցմէ մին ալ սա է թէ՛ կը վախճուի որ յառաջիկայ հաշուց կարգադրութեանը (իքիտասիօն), առձեռն թուղթ չյանձնուիր, երբ Լոնտրայի մէջ առձեռն թուղթերն այնքան նուազեն, որ չլինէ քիւրիէ գործ կը կարգադրուի, հոս ընդհակառակն թուղթերն բազմատարաբայնաւոր են որ չբարայ քիւրիէ և երբեմն գլուխ գլխի ալ գործ կատարուեցաւ : Այս պատճառաւ բարձրագոյն շահագէտներն ետ կեցած են առայժմ գործի միջամուխ ըլլալէ : Միւս կողմէն վայրագէտ մասն ալ չը համարձակիր յախուռն գործել, վախնալով թէ կրնայ ըլլալ որ այսօր վաղը առձեռն թուղթերու նուազութիւն մը տիրէ դարձեալ, հրապարակէն քաշելով Լոնտրա շրջուելու համար, ինչպէս ասկից յառաջ հակառակ կերպով տեղի ունեցաւ :

Արդ մէկ կողմէն զոչաւորութիւնը, միւս կողմէն ալ երկիւղը սոյն անորոշ և տարուբերեալ վիճակին մէջ պահեցին այս շաբթու մեր հրապարակը :

Միւս ընկերութեանց թուղթերուն վրայ ալ միևնոյն անգործութիւնը տիրելով հանգերձ, վերջին երկու աւուր մէջ առհասարակ ամենքն ալ զգալի անկում մը կրեցին : Մեր հրապարակին վրայ գտնուած գլխաւոր դրամական հաստատութեանց Բաթնետմներուն այս աստիճան թուրութեան և անկման պատճառը ուրիշ բան չէ՛ բայց եթէ առձեռն դրամի նուազութիւնը, որոտուող մինչև 16 0/0 ելած է :

Սակայն մեծ յոյս կայ թէ յառայ շրկայ յունիս ամսուն 1/13ին դրամը առատանալու կ'սկսի, այս միջոցին այլ և այլ կտրօններուն (քուբօն) վճարմանը պատճառաւ, վասն զի ոչ միայն Ընդհ. Պարտ. Արժէթղթոց, այլ և միանգամայն 63 ի և 65 ի փոխառութեանց, Գանձատոմներուն, Սօսիթէ Ժէնէրալի Սօսիթէթ Օթօմանի և այլ մէկ քանի փոքր Պանքաներու ալ կտրօններուն տուկոսները պիտի սկսին վճարուիլ : Հետեւաբար այսչափ դրամը, որն որ այս արժէթուղթերէն ունեցողներուն ձեռքը պիտի անցնի, ասոնցմէ ալ հարկաւ հրապարակին վրայ պիտի տեղայ, կենդանութիւն և վստահութիւն միանգամայն բերելով սոյն Արժէթղթոց գործողութեանցը մէջ, որք բաւական աւելնէ ի վեր թոյլ և նուազեալ կ'ապրութենէ մը

զատ ուրիշ կերպարանք մ'ընծայած չ'ունին :

Հրապարակին վրայ Զվէցցօի խընդիրը ընդհանուր խօսակցութեան նիւթ եղած է : Կըսուի թէ իւր ընկերը, որ Ռուսաց հպատակ հայ մընէ, ընկերութեանը մէջ յառաջ եկած բոլոր փաստաց պատահանատուութիւնը Զվէցցօի վրայ կը թողու, ինքը Ռուսիոյ պաշտպանութեանը ապաւինելով, Առանցառայժմաւելի մանրամասնութեամբ մէջ մտնելու սոյն գործոյն, որ խնդրոյ տակ է, սա՛ կըսեմք թէ ընկերը, որ տէրութեան ալ հպատակ որ գտնուի Զվէցցօ չըկրնար տեղի ունեցած փաստաց մասին, անխորհուրդ և անախատես վարուած ըլլալու մեղադրանքէն ազատիլ, ընկերութեանը բոլոր գործողութեանց ուղղութիւնն ու անօրէնութիւնը բոլորովին իւր ձեռքն եղած ըլլալուն պատճառաւ :

ԸՆԹԱՏԻ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Լոնտրա 25 յունիս	
Անգլ. Արժ.	92 3/8
Օսմ.	54 3/4
Գոց	55 3/8
Փոխ. 1869ի	62 1/4
Փոխ. 1871ի	68 1/2
Պանք Օթօման	15 3/4-16

Բարիզ 26 յունիս

Գաղղ. Արժ. 3 0/0	56 . —
Իտալ.	50/0 63 . 95
Օսմ.	56 . 10
Փոխ. 1869ի	326 . 50
Գանձատոմ	91 . 47

Վիեննա 26 յունիս

Րուսիայի Արժ. հին	Ֆլ. 67 . 50
Նոր	— . —
Գրէտի Օթթրօ-թիւրք	40 . —
Պանք Օթթրօ-թիւրք	77 . —
Աճիօ	109 . 75
Փոխակերպիլ իլոնտր եււմ	110 . 70

Ղաւթիա 15/27 յունիս

Ընդհ. Պարտ. Արժ. բաց	61 . 34
Գոց	61 . 27
Բարձր գին	61 . 38 1/2
ցած	61 . 27
Սօսիթէթ Ժէնէրալ Լ. Ս.	12 . 26
Գանձատոմ 1872ի	90 . 3/4
Սօսիթէթ Օթօման	6 . 15
Պանք տը ֆօնաթ	7 . 14
Գրէտի Օթթրօ-թիւրք	4 . 50
Գրէտի Ժէնէրալ Լ. Օ.	15 . 4
Պանք վէրիսի	— . —
Թրամվէյ	16 . 53
Րուսիայի Արժ. Ֆր.	159 1/4
Նոր	69 1/4
Փոխառ. 69ի	319
65ի	360
63	350
Բրբօր	1 բարա
Դրամագեղ	0/0 15 1/2-16
Փոխակերպիլ իլոնտր եււմ	109 1/2
Բարիզ	23 . 25

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկի 100 շրշ. և հաշվով	շրշ. ֆրյ.
Անգլ. ոսկի	109 . 22
Գաղղ.	87 . 47
Բոլ	89 . 12
Գրքակց	51 . 23
Ճերմակ մեծիտ տարբ. 101 . 35	
Հինգհոց	104 . 03
Մեծալիք	104 . 03
Պղինձ	120 . —

ԺԱԳ ԱԼԵԳԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԷՃՁԱԽԱՆԷԻ ՎԷ ՏԷՐՕ

ԶԻԹՕՍՈՒ

ՍԹԱՆՊՈԼ ԵՆԷՆԻ ՃԱՄԻ ՏԷՐՈՒՆԻՆՏԷ

ՆՈՒՄԵՐՈ 16

Կերէք մեզքեր մաղաղատա այրե-
ճա պիր տէ եէնի էճգախանէ քիւշատ
վէ թախսիսի իւն թաղէլիսի վէ էհվէն-
իւնի ճիհէթ լէ միւշթէրիլէրինի խօշնսւտ
իտէճէք սուրէթտէ հէրնէվի էճգալար
սաթըլմագտա իտէ, կերէք բէրէքէն-
թէ, վէ կերէք եէքիւն օլարագ, հէմ
պահաճա էհվէն, վէ հէմ ապա հիլէ-
իիզ օլմագ շարթը իլէ, աթիտէքէ էճ
զալար ֆիլու լթ թլունմագտա տըր:

Չէլիք շուրուպարը Էնվայի թիւր-
լիսի, քէզալիք չէլիքի շարապար,
պալըգ եաղարը, իքսիլէր, մատէն
սուլարը, դընագընա շարապարը քեաֆ-
ֆէսի չէլիքի օլմագ դալլիլէ, միտէյէ
գովվէթ վէրիճի Գաղաօ գահվէսի,
ալեա չիգ օլաթալար, հէր նէվի Պօրոօ
շարապարը, մատէն սուլարը, վէ հիշ
պիր հիլէսի օլմայան պիրինճի պալըգ
եաղարը, քէզալիք գօգուլու էշեալար
գասըգ պաղլարը, գօրտէ, քէչի մէմէ-
ոի, լթնգըլէլէր, տիւրլիւ տիւրլի
պաղլար, վէ հէր տիւրլիւ գարը վէ եր-
քէք խաթաթաղարը իշին հէր նէվի է-
լաթլար, ամէրիգան կէզլէյի հէր ճիհն-
աշս գըյէ իլէ վէ գուլթու իլէ պուլուն-
տուղու վէ սայըր տիւքքեանլարտան
էհվէն ֆիլաթ իլէ սաթըլմագտա իլան օ-
լունուր:

Բէզալիք էօքսիլիլի իշին եէնի իհ-
տապ օլունուր, օլան շուրուպարտան
մաատա բէք չօգ բըրօվալար իլէ ֆայտա-
լը օլաուղը լթաստիգ օլունմուշ, կերէք
Ասիթ անէտէ պուլունան էճգաճըլարա,
վէ տաղլարտա պուլունան էճգաճը վէ
հէքիլէրէ զայէթ էհվէն ֆիլաթլէ սա-
թըլմագտա տըր:

Պու տէֆա Միլանօտան եէնի իճատ
օլունմուշ սօլֆաթօսուղ սըթմա հապը
գուլթուսու 12 շշ. սաթըլը:

Սաչ վէ սաղալ պօյասը Ամէրիգա-
նըն վէ ֆրանսանըն պիրինճի ճիհնլէրին-
տէն, Բիրէ վէ լթանլա քէհլէսի իշին լթօզ
հալիսի պուլունուր, վէ էլիքսիլ տէ
օգգա լթապիր օլունան եէնի իհթաղ
օլմա իլէն միտէյէ վէ վուճուտէ զայէթ
գուլվէթ վէրիճի մէզքիւր մաղաղատա
սաթըլմագտա տըր:

Մէզքիւր քեաֆֆէյի ֆիլուլթ օ-
լունան էճգալար վէ ալաթլար, կերէք
Լօնտրանըն էն մէշհուր ֆապրիգալա-

լընտա, վէ կերէք Պէրլիտէ, Միլան-
տա, վիէննատա, ֆարիտա վէ իթալ-
եատա պուլունան մէշհուր ֆապրիգա-
տան կէթ իրիլմէ քոնէ տիւր:

Կալաթատա խաղիւար խանընտա Ն.
3 իլէմիւրագգամ մաղաղատան նաքլէն
խանը մէզքիւր քիւշիւք քաբուսուտան
Բէշտըմալը խանընտ կիալիէճէք Եօլ-
տա քէօշէ պաշընտա նումէրօ 10 իլէ
Սիւրագգամ քաղիստա վէ Ալաճա
համար ճատտէսինտէ ֆիլիլէք Երլարը
խանընտա Ն. 17 իլէ միւրագգամ օ-
տատա, Մուրատեան հաճի Միւրտիշ Եյ-
մալաթընտան օլուպ ալեա իւղիւմտէն
ֆէվգ էլ ատէ տըքքաթլա չըքարըլ-
մըշ օլմա էմալի նաթիլտէ մատիլքա
քաքըր էհվէն սուրէթլէ սաթըլմագ-
տա վէ հիլիլ իսթիմալտէ ինտանէ
թէտպիլ ու ընթաք վէ միտէյէ քուվ-
վէթ վիրմէկտէ օլաուղու չէնտ մահտէն
պէրու վաքը օլան լթէճրիւպէլէրտէն
տնալըլմըշ տըր:

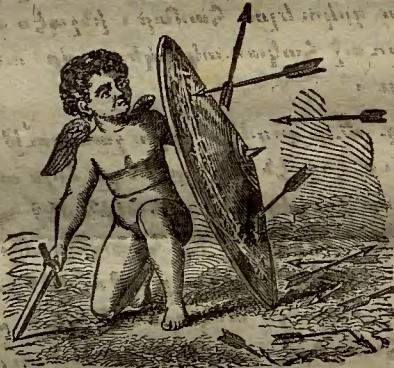
ՀԱՄԱՌՕՏ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԻ

Տեսական և գործնական

Արեւմտեւ Հայկական ընկերութեան

Կը ծախուի մասնաւորապէս Մերձան
Մարգարեան գրատունը և բոլոր հայ
գրադաճառաց քով: Դին 4 շշ:

ԱՇՆԱՆ ՏԵՐԵԻՆԵՐ

ԿԱՄ

ԳԻՃՈՒԹԵԱՆ ՍՈՍՄԱԼԻ ՀԵՏԵՐԱՆԱՑ

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԳԱՐՄԱՆ

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Դին 5 շշ. րուշ

Սոյն գրքայիւր Գիւրմանիոյ մէջ մի-
այն 76 անգամ տպագրուած է և 10
հազարէն աւելի անգամ զերեզմանէն
ի կեանս Եւրոպայի և Ասիայի յի-
րաւի կրնայ Ողջախոհութեան ասպար
և վահան կոչուիլ, որոյ ապաստանողն
անվէհեր և տնեղիկից զիմօք իրեղ
ամենակատաղի լծչաւորն արձակած
հրայն ու խիստուր յետեւը կրնայ
ձաղը ընել:

ԵՐԳԱՐԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՄ ՍԻՐԱՋԱՐԱԿԱՆ

ԿԱՄ ԲՆԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Կը ծախուի ամեն Գրադաճառաց
քով և կամուրջի գլուխը գտնուած
Պարագան:

Դին մէկ ֆառորդ արծաթ մէճիտ:

ԴԱՂՏՆԻՔ ԵՐՁԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՄ

ԼՈՒՍԱՏՈՒ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՈՒ ԸՆՏԱՆԵԱՑ

Հեղինակ

ՅԱՊԻՔ ԱՐՇԱԽԻՐ

Սոյն Գիրքը, որոյ արժէքն և օգ-
տակարութիւնը անունը ինքնին կը խօ-
սի, ինչպէս ամեն կորգի ազգայնոց
հետաքրքրական նոյնպէս ինստ կարե-
ւոր է այն երիտասարդաց և պատան-
եաց համար որք Վշնան Տերեւերը,
կարգալով սարսափած և չփոթ ու չը-
լաք կեցած են: Այս գիրքը կը խօս-
տանայ ուրախալի ճամբաներէ պառչ-
նորդել զանոնք և ցոյց տալ այն կէտը
որ երիտասարդ պարտին հաւնիլ,
կը ծախուի մասնաւորապէս Մար-
գարեան Յարութիւն աղայի գրատունն
ի Չաքմաքըլար Եօգուշ, և կամուրջի
գլուխը պարագան:

ԽԱՍԳԻԻՂԻ ԲՆԱՇՐԱԿԸ

ԿԱՄ

ՍԻՐՈՅ ԶՈՀԸ

Աշխատասիրեաց

Տ. Գ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ՏԵՏՐ ԺԻ

Գին միոյ տեարակի 40 փարայ.
Կը ծախուի բոլոր գրադաճառա-
խանութները և կամուրջի գլուխը պա-
րագան:
Խապիւղ. Պ. Մանուկ Թէրզեանի
սրճարանը:

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՕՐԱԳՐՈՅ

Օրագիր ձեռքէ կը ծախուի ամեն օր
գին 10 փարայ, այս ամենաթիւնը գին
ընթերցանութիւնը աղկիւ մէջ ծաւալուր
նպատակաւ որոշուած է, որպէս զի ամեն
կարգի ազգայնոց զիւրամատչելի ըլլայ
ուստի Օրագրի բաժանորդ գրուիլ ուղղ
ազգայնը ոչ թէ լրագիր մը գնելու, այլ ըն-
թերցանութեան տարածման մասին Օրագ-
րոյ ստանձնած ծանր բեռը թէթեցնելու
նպատակաւ կը գրուին: Հետեւաբար Օրագ-
րոյ բաժանորդագրութեան դինը երեք կար-
գի բաժնուած է թէ Պօլոյ և թէ Գաւա-
ռաց համար բաթայի և բաթ լօքալի ծախ-
քի մեր վրայ:

Տարեկան Ս. կարգ 1 ոսկի

Բ. 2 .

Գ. 3 .

Իւրաքանչիւր բաժանորդ իւր խզմը-
տանքին և կարողութեան հետեւեով պէտք
է ընտրէ այս երեք կարգէն մին: Եռամ-
սեայ և վեցամսեայ վճարմունքները առանց
աւելադրութեան կրնուին ընտրել: Երկրորդ և
երրորդ կարգի բաժանորդք այսինքն տարին
2 և 3 լրայ վճարողը կրնան մէկ մէկ օրի-
նակ ալ իրենց ուղած աղքատ վարժարա-
նին նուիրել:

Ծանուցման տողը առաջին անգամ 3
ղըշ երկրորդ անգամ 2 շշ. և երրորդ ան-
գամ 1 շշ. է:

Նամակը պէտք է ուղղուի Օրագրոյ
տպարանը, ուղղեալ Օրագրոյ խմբագրին
անունան:

ՏԵՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՈՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՈՃԱՍԱՐԵԱՆ

ԵՌՈՒՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ

ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ-7